

Segítsége ma nélkülözhetetlen az Erdélybe került németalföldi nyomtatványok azonosításához, illetve hazai gyűjteményekben őrzött könyvek németalföldi tulajdonosi bejegyzéseinek kiolvasásához és a tulajdonosok azonosításához.

Ósz Sándor Előd

A Magyar Érdemrend tisztikeresztjével tüntették ki d. dr. Buzogány Dezső professzort

2021. május 14-én Áder János, Magyarország köztársasági elnöke a Magyar Érdemrend tisztikeresztjét adományozta d. dr. Buzogány Dezsőnek, a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet és a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Református Tanárképző és Zeneművészeti Kar tanárának kiemelkedő oktatói, kutatói és sokrétű szervezői és egyházi munkásságának elismeréseképpen.



A kitüntetés ünnepélyes átadásának színhelye a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet (KPTI) díszterme volt. A tisztikeresztet Mile Lajos kolozsvári főkonzul nyújtotta át a kitüntetettnek, akít dr. Kolumbán Vilmos József, a KPTI rektora laudált.

Az alábbiakban Kolumbán Vilmos József laudációját és Buzogány Dezső köszönetmondását közöljük.

D. dr. Buzogány Dezső laudációja a Magyar Érdemrend tisztikeresztje átvételekor

Tisztelt Főkonzul Úr!

Nagytiszteletű Professzorok! Tisztelt Ifjúság! Kedves vendégeink!

Nekem jutott az a megtisztelő feladat, hogy tanítványként, kollégaként méltassam Buzogány Dezső professzor eddigi munkásságát abból az alkalomból, hogy Magyarország kormánya a Magyar Érdemrend tisztikeresztje kitüntetéssel ismerte el a tudományos és a közegyházban végzett eddigi tevékenységét.

Nem könnyű feladat méltatni valakit, de ugyanakkor megtiszteltetés is, főként akkor, ha a kitüntetett életpályája annyira gazdag, hogy a rendelkezésünkre álló idő lényegében csak az eddigi eredményeinek felsorolására lenne elég. Nos ilyen helyzetben vagyok én is, amikor Buzogány Dezsőt kell méltatnom.



Buzogány Dezső 1957. június 30-án született Szederjesen. Elemi és középiskolai tanulmányait szülőfalujában és Segesváron végezte, majd 1981-ben református lelkészi oklevelet szerzett a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetben (KPTI). A teológiai tanulmányok befejezése után előbb Nyárádselyében, majd Szederjesen volt református lelkész.

Doktori tanulmányait Budapesten fejezte be 1992-ben, majd egy tanévre az Amerikai Egyesült Államokba ment tanulmányútra. Hazatérése után a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetben latint, protestáns egyháztörténetet és rövid ideig ökumenét is tanított. 2001-től előadótanárként, majd professzorként oktat a Babeş–Bolyai Tudományegyetem (BBTE) Református Tanárképző Karán. 2003-ban megszerezte a doktorvezetési jogot, 2004-től a romániai Oktatásügyi Minisztérium felsőoktatással foglalkozó bizottságaiban is tevékenykedett, és számos szakmai szervezet tagja.

A Magyarországi Református Egyház Zsinata aranygyűrűs teológiai doktorné fogadta 2010-ben, 2017-ben pedig a Debreceni Református Hittudományi Egyetem ismerte el díszdoktori címmel tudományos munkásságát.

Buzogány Dezső számára a teológiai tanári státus nem volt azonos a szobatudós státussal. Az elmúlt harminc év folyamán igen jelentős szerepet vállalt az egyházi közfeladatok végzésében. Hogy csak a legfontosabbakat említsem, közel tíz évig volt az erdélyi Ifjúsági Keresztyén Egyesület (IKE) elnöke. Vezetőként részt vett az IKE-konferenciák megszervezésében, az azóta megszűnt utazótitkári tisztség újjászervezésében, munkatársaival együtt újraindította az IKE *Ifjú Erdély* című folyóiratát, és több alkalommal is képviselte az erdélyi magyar református ifjúságot a nyugat-európai egyházi testületek előtt.

Vezetője és szervezője volt a mezőségi református szóránymisszióknak, amelyek keretében a teológus ifjúság mezőségi falvakba járt ki vasárnapi istentiszteleteket tartani. Emellett megszervezte a mezőségi falvakban élő és segítségre szoruló idősök orvosi ellátását, valamint a nyári ifjúsági szóránytáborokat.

Buzogány Dezső nevéhez fűződik a segítségnyújtásnak az a formája is, hogy külföldi ösztöndíjat szerzett az erdélyi árva gyermekek számára, és ezzel az anyagi támogatással lehetővé tett számukra a tanulást. Mivel kevesen tudják, azt is el kell mondanom, hogy nem egy esetben a saját zsebéből támogatta e rászor-

muló gyermekeket, mint ahogyan teológiai tanársága alatt is rendszeres anyagi támogatásban részesíti azokat is, akikben jövőt látott.

A magyar állami kitüntetés nemcsak a közegyházi megvalósításokért jár, hanem a tudományos életben elért eredményekért is. Buzogány Dezsőre e téren is büszkék lehetünk. A lassan negyvenéves alkotói munka ideje alatt külföldi és belföldi lapokban megjelent tanulmányainak száma másfél százra rúg, és a könyvkiadás terén is ugyanilyen nagy terjedelemről kell számot adni. Az eddig önállóan, valamint társszerzőkkel együtt ki-



adott monográfiái, forráskiadások és a latin nyelvből magyarra fordított művek száma meghaladja a negyvenet. Ugyanilyen gazdag szerkesztői munkásságot tudhat maga mögött: több mint negyedszáz könyvet szerkesztett.

Tudományos érdeklődése igen széles körű: a teljes erdélyi magyar református-ság történetére kiterjed. Tanulmányaiban 16–20. századi erdélyi protestáns teológia-, iskola-, művelődés- és művészettörténettel foglalkozott. Kevesen tudják, de idetartozik az is, hogy a számítógép használatának hajnalán elkészítette a KPTI könyvtárában őrzött régi könyvek bejegyzés- és possessorkatalógusát, de sajnos, egy technikai hiba miatt a kész kézirat elveszett. Aki tudja, hogy mit jelent az ilyen katalógus összeállítása, megérti, hogy Buzogány Dezső miért nem kezdte előlről.

Az utóbbi tíz évben figyelme a fordításokra terjedt ki. Ennek a munkának az eredményeként mai magyar nyelven szólalt meg Kálvin János *Institúciója* és több kommentárja. Továbbá kiadás előtt áll Szegedi Kiss István *Loci communes* című munkája, amely mindeddig csak latin nyelven állt az érdeklődők rendelkezésére.

Nyugodtan állíthatjuk, hogy Buzogány Dezső iskolateremtő személyiség. Az 1990-es évek közepén született meg az a gondolat, hogy fel kell tárnai az erdélyi református egyház múltját. Ez a kezdeményezés a maga nemében egyedülálló, ugyanis a 19. század végi rövid időszaktól eltekintve ilyenre még nem került sor. A munkába a teológus ifjúságot is bevonta a szemináriumi órák keretén belül. Az első eredmények már a kétezres évek elején megszülettek: két kötetben jelentek meg az 1771 és 1800 közti időszak zsinati jegyzőkönyvei, majd ezt követte az egyházmegyei vizitációs jegyzőkönyvek sajtó alá rendezése. Utóbbiak közül megjelentek a hunyad-zarándi, a küküllői, a saji és sepsi egyházmegyék vizitációs jegyzőkönyvei, a többi egyházmegye iratanyaga szinte sajtókész állapotban vár kiadásra, amelyet csupán az anyagiak hátráltatnak.

Az idők folyamán három könyvsorozatot is alapított. Az első sorozat az Erdélyi Református Egyháztörténeti Füzetek címet viseli. Ennek első kötete 1999-ben jelent meg, az utolsó, a 28. éppen egy héttel ezelőtt. A sorozat célja az volt és továbbra is az, hogy a fiatal kutatók számára könyvkiadási lehetőséget biztosítson. A második sorozat, az Erdélyi Református Egyháztörténeti Adatok 2001-ben indult a zsinati jegyzőkönyvek két kötetben való megjelentetésével. Azóta további 9 kötet látott napvilágot. A harmadik sorozat, a *Fontes Rerum Ecclesiasticarum in Transylvania* a BBTE Református Tanárképző és Zeneművészeti Karának a sorozata, amelyben 4 kötet jelent meg.

Nem mehetünk el szó nélkül amellett sem, hogy 2003-tól, amióta Buzogány Dezső megszerezte a doktorvezetési jogot, a BBTE Református Tanárképző és Zeneművészeti Kara és Római Katolikus Teológia Kara Ökumené doktori iskolájában pezsgő tudományos élet bontakozott ki. A magyar nyelven történő doktorálás lehetősége sok fiatal történészt és lelkészt vonzott. Bár a doktori tézisek tematikája igen szerteágazó, egyvalami mégis összeköti őket: az irányítása alatt született tézisek abban hasonlítanak egymásra, hogy mindegyiket alapos levéltári kutatás előzte meg.

Zárógondolatként pedig hadd beszéljek a Pokoly Társaságról. A 2012-ben hivatalosan is létrejött Pokoly Társaság elnökeként Buzogány Dezső Erdély összes református gyülekezetére meglátogatását tűzte ki azzal a céllal, hogy a társaság rendbe tegye az egyházközségek levéltárát, felmérjék és szakszerű leírást készítsenek a kegyzserekről és textíliákról. Ma pedig már elmondhatjuk, hogy a kutatócsoport tagjai szinte minden erdélyi református gyülekezetet felkerestek.

A Pokoly Társaság nyomán jött létre a református múzeum, amelynek megszervezését és elindítását Buzogány Dezső kezdeményezte, akárcsak az Erdélyi Református Egyház Gyűjteményei kiadását is.



Az elhangzottat nyilvánvalóan nem tükrözik a teljes életművet. Mégis úgy gondolom, ez a néhány adat is elegendő ahhoz, hogy rávilágítson az eddigi életmű gazdagságára, és hogy jó szívvvel gratulálhassunk Buzogány Dezsőnek a magyar állami kitüntetéshez.

Kedves Dezső! Mindannyiunk nevében azt kívánom, hogy ezután is az a kitartó és töretlen lelkesedés legyen benned, amit eddig láthattunk melletted „jobbágyként”, tanítványként és kollégaként.

Non videri, sed esse! Istené legyen a dicsőség!

Kolumbán Vilmos József

Köszönetnyilvánítás

Főtiszteletű Püspök Úr, Excellenciás Főkonzul és Konzul Úr,
Nagyfőtiszteletű Tanácsos Úr, Tisztelt Rektor Úr és Tanártársak,
Kedves Egybegyűlte!

Az ember onnan sejt, hogy közel a „vég”, hogy egy adott pillanattól kezdve egymást éri a kitüntetései, vagyis érdemei elismerése mellett elkezdik lélni a leltárból. Ez igen kíméletes, pszichológiailag is kiváló módszer, mindenkinek csak ajánlani lehet. Ilyenkor az „áldozat” többnyire köszönettel viszonzozza a jóindulatot. Én is köszönöm ezt a kíméletes eljárást.

